

Moleculaire Modelling & Wiskunde

Paul Zegeling
kamer 513, wiskundegebouw
P.A.Zegeling@uu.nl, 030-2533720

Introductiebijeenkomst

Overzicht van het wiskundegedeelte (1)

★ hoorcollege/werkcollege:

- 12 sessies van 2 uur hoorcollege en 2 uur werkcollege
- Boek: Steiner, The Chemistry Maths Book, 2e editie
- Diktaat=handout (o.a. *extra opgaven*)
- <http://www.math.uu.nl/people/zegeling/molmodwisk.html>

★ werkcollege-assistenten:

Philip Klop, Hasan Kurt en Stephan Bongers

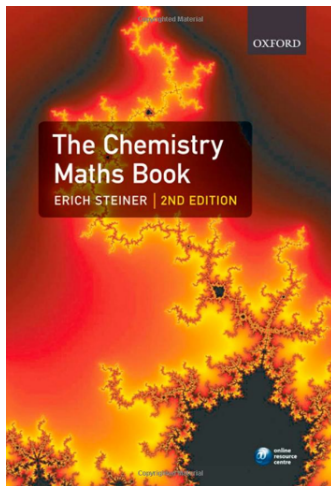
★ toetsing:

- 3x thuisopdracht (TH_1, TH_2, TH_3); $\max(TH_{1,2,3})=3$
- tentamen (TT)

★ eindcijfer wiskunde: $E = (1 + TH_1 + TH_2 + TH_3) / 6 + 5 * TT / 6$

Overzicht van het wiskundegedeelte (2)

Overzicht van het wiskundegedeelte (3)

★ Onderwerpen:

- partiele afgeleiden, kettingregel in meer variabelen
- grad: ∇ , div: $\nabla \cdot$, curl: $\nabla \times$
- Taylorontwikkeling
- Newton-Raphson/minimalisatie van energie
- gewone differentiaalvergelijkingen (ook numeriek)
- partiële differentiaalvergelijkingen (ook numeriek)
- meervoudige integralen (ook numeriek)
- Fourierreksen en Fouriertransformatie

http://www.math.uu.nl/people/zegeling/molmodwisk.html

Paul Andries Zegeling - Mozilla Firefox

File Edit View History Bookmarks Tools Help

Paul Andries Zegeling

www.staff.science.uu.nl/~zegel101/

Google

Paul Andries Zegeling

Name : Paul Andries Zegeling
Dept. : [Mathematics](#)
[Utrecht University](#)
the Netherlands
Room : MI 513
Email : P.A.Zegeling AT uu DOT nl
Phone : 030-2533720

My H(irsch)-index = 14 (via google scholar citations)
[Here](#) you can find an explanation of this number.

My i10-index = 20 (via google scholar citations)
[Here](#) is an explanation of this number.

==> see also [this](#) page.

The following numbers may be of interest as well:

Z(egeling)-numbers = 0, 4 AND 6(!)
K(aplan)-number = Z
E(instein)-number = 5
G(auss)-number = 7
N(ewton)-number = oo (fortunately this is a universal constant!)

RESEARCH:

Paul Zegelingkamer 513, wiskundegebouwP.A.Zegeling@uu.nl, 030-2533720

Moleculaire Modelling & Wiskunde

I AM CO-AUTHOR/EDITOR OF THE BOOK (April 2011):

[HET VUUR VAN VU](#)

I participate in the following projects:

- [NUPUS](#)
- [BRICKS](#)
- [NWO-Wiskunde-Toegepast](#)
- [China-UU-programme](#)

I am one of the organizers of the [Stafcolloquium](#).

I was co-organizer of the [NUPUS "Tau-meeting" in Eindhoven \(July 17, 2009\)](#)

- brief [biography](#)
- more info on [adaptive moving grid methods](#)
- list of [publications](#)
- supervised [students](#)
- meetings in [2011](#) [2012](#) [2013](#)

I was one of the organizers of the [STUDY GROUP MATHEMATICS WITH INDUSTRY 2007](#)

ONDERWIJS INFO:

- [SK.BMOWI](#) [Moleculaire Modelling & Wiskunde \(voor chemici\)](#), blok 2, 2012-2013
- [wisB251](#) [Numerieke Wiskunde DEEL I](#), blok 2 2012-2013
- [wisL602](#) [Numerical Methods for Time-Dependent PDEs, periods 3 & 4, spring 2013](#) (website available: January 2013)

Moleculaire Modelling & Wiskunde, 2012-2013

(het wiskundegeedeelte van de cursus)

Docent: Dr. P.A. Zegeling (Wiskundegebouw kamer 513, 030-2533720)

Werkcollege-assistenten: Philip Klop, Hasan Kurt en Stephan Bongers

- De behandelde stof per week: [\[overzicht\]](#) (check deze pagina regelmatig)
- Een [\[handout\]](#) (met extra opgaven, oude tentamens etc)
- Eindcijferberekening: $E = (1 + TH1 + TH2 + TH3) / 6 + 5 * TT / 6$, waarbij TT het tentamencijfer is en de cijfers voor de thuisopdrachten TH1, TH2 en TH3 ieder maximaal 3 punten kunnen opleveren

De [\[inrolezing\]](#) van woensdag 14 november 2012

THUISOPDRACHTEN (NIET per email inleveren!!):

- Thuis [\[opdracht_1\]](#) (inlever-deadline ***dag ** november 2012 **00)
- Thuis [\[opdracht_2\]](#) (inlever-deadline ***dag ** december 2012 **00)
- Thuis [\[opdracht_3\]](#) (inlever-deadline ***dag ** januari 2013 **00)

Vragenuur: ***dag ** januari, **, **, **, **

Oud tentamen voordoen: ***dag ** januari, Zaal ***, **, **, **, **

Behandeld worden de tentamens [\[tentamen van *****\]](#) en [\[herkansing van *****\]](#) (LET OP svp: de stof kan per jaar wat verschillen!!)

- EXTRA informatie over de Verlet-integratie methode; klik [\[hier\]](#)
- EXTRA Mathematica-notebook file i.v.m. Monte-Carlo methoden; klik [\[hier\]](#) en werk dan verder met Mathematica
- EXTRA Mathematica-notebook file i.v.m. Fourier-reeksen; klik [\[hier\]](#) en werk dan verder met Mathematica
- De roosters (cursus/tentamen) bij [\[scheikunde\]](#)
- De stof voor het tentamen = de stof behandeld in [\[het overzicht\]](#)
- Bij het tentamen mag je gebruiken: het boek van STEINER, de HANDOUT en een REKENMACHIENJE; maar GEEN aantekeningen, uitwerkingen van opgaven, andere boeken, laptops!
- Voor vragen over het scheikundegeedeelte van deze cursus zie [\[deze webpagina\]](#)

Paul Zegeling
Department Wiskunde
Universiteit Utrecht
tel: 030-2533720

Moleculaire Modellerings & Wiskunde (wiskundegedeelte), blok 2, 2012/2013

Boek: E. Steiner (St); The Chemistry Maths Book; 2e editie.

De stof die wordt behandeld op het hoorcollege en het werkcollege:

Last update: 10-11-12; 13:14

LES 1: Vrijdag 16-11-'12 9:00-10:45 (bijbehorend werkcollege: 11:00-12:45)	Hoorcollege: St 9.1 t/m 9.3, 9.6, 16.5 t/m 16.9 Werkcollege: opgaven E1, E3, E4; H9: 1, 4, 5, 7, 12, 14; H16: 19, 20, 23, 24, 48, 50, 51, 52, 54, 55, E0
LES 2: Vrijdag 16-11-'12 13:15-15:00 (bijbehorend werkcollege: 15:15-17:00)	Hoorcollege: St. 7.6 & 7.7 + diktaat hoofdstuk over Taylor (+ thuisopdracht 1; zie webpagina!) Werkcollege: opgaven T1 (convergentiestraal: hoeft niet), T2 a) b) c), T3, T6, T7, T12, T13 (extra: T9, T10)
LES 3: Vrijdag 23-11-'12 9:00-10:45 (bijbehorend werkcollege: 11:00-12:45)	Hoorcollege: Werkcollege:
LES 4: Vrijdag 23-11-'12 13:15-15:00 (bijbehorend werkcollege: 15:15-17:00)	Hoorcollege: Werkcollege:
LES 5: Vrijdag 30-11-'12 9:00-10:45 (bijbehorend werkcollege: 11:00-12:45)	Hoorcollege: Werkcollege:
LES 6: Vrijdag 30-11-'12 13:15-15:00 (bijbehorend werkcollege: 15:15-17:00)	Hoorcollege: Werkcollege:
LES 7: Vrijdag 7-12-'12 9:00-10:45 (bijbehorend werkcollege: 11:00-12:45)	Hoorcollege: Werkcollege:
LES 8: Vrijdag 7-12-'12 13:15-15:00 (bijbehorend werkcollege: 15:15-17:00)	Hoorcollege:

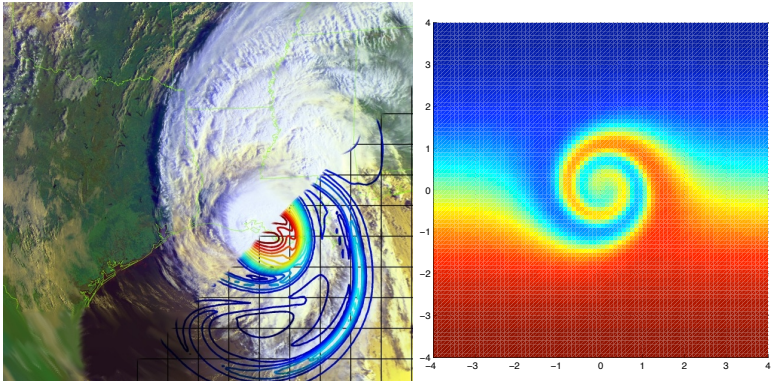

Toepassingsgebieden

- chemische reacties (reactie-diffusie)
- weersvoorspelling (meteorologie)
- stromingen in rivieren en de zee (waterloopkunde)
- moleculaire dynamica
- ontwerp vliegtuigen (hd)
- kernfusie (mhd, plasmafysica)
- zonnewind (mhd, astronomie)
- ETCETERA!!!

VOORBEELDEN volgen ~>

Weersvoorspelling: orkanen! (1)

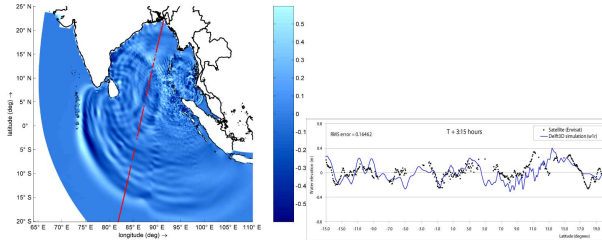
Weersvoorspelling: orkanen! (2)

$$\begin{aligned} \frac{\partial T}{\partial t} + \frac{\partial(uT)}{\partial x} + \frac{\partial(vT)}{\partial y} &= 0 \\ \frac{\partial u}{\partial x} + \frac{\partial v}{\partial y} &= 0 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \frac{\partial T}{\partial t} + \nabla \cdot [(u, v)^T T] &= 0 \\ \nabla \cdot (u, v)^T &= 0 \end{aligned}$$

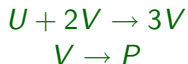
Simulatie van een tsunami

$$\begin{aligned} \frac{\partial h}{\partial t} + \frac{\partial}{\partial x}[u(h - h_B)] + \frac{\partial}{\partial y}[v(h - h_B)] &= 0 \\ \frac{\partial u}{\partial t} + u \frac{\partial u}{\partial x} + v \frac{\partial u}{\partial y} - fv &= -g \frac{\partial h}{\partial x} \\ \frac{\partial v}{\partial t} + u \frac{\partial v}{\partial x} + v \frac{\partial v}{\partial y} + fu &= -g \frac{\partial h}{\partial y} \end{aligned}$$

Reactie-diffusievergelijkingen (1)

Chemische reacties (U , V en P zijn chemische stoffen):

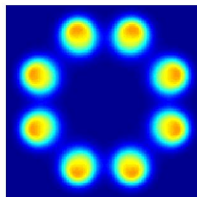
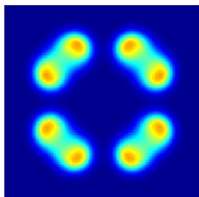
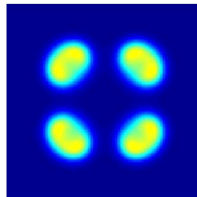
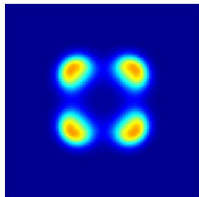

Bijbehorende differentiaalvergelijkingen (u en v zijn concentraties, r_u en r_v diffusieconstanten, f en k reactiesnelheden):

$$\begin{array}{l} \frac{\partial u}{\partial t} = r_u \Delta u - uv^2 + f(1 - u) \\ \frac{\partial v}{\partial t} = r_v \Delta v + uv^2 - (f + k)v \end{array}$$

$$\text{div}(\text{grad}) = \Delta = \nabla \cdot \nabla = \nabla^2$$

Reactie-diffusievergelijkingen (2); patroonvorming!

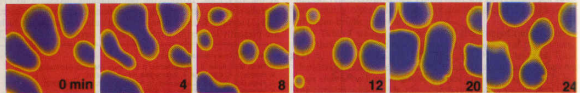

Reactie-diffusievergelijkingen (3); experimenten

LETTERS TO NATURE

Laboratory experiment

Numerical simulation

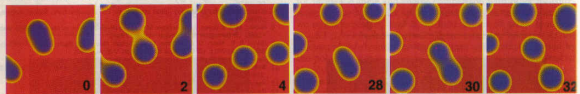
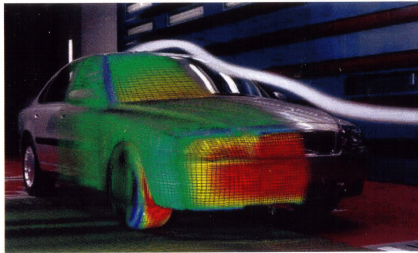

FIG. 1 The upper row of images shows the evolution of a chemical pattern observed in a laboratory experiment, and the lower row shows similar behaviour found in a numerical simulation of a reaction-diffusion model (see text). The behaviour illustrated here continues indefinitely, as long as the reactor conditions are maintained. In the experiment, blue (red) represents a state of high (low) pH, and the domain size is 7 mm $\times$ 7 mm. The concentrations of the reagents fed into the reservoir that is in contact with the gel reactor are (in mM):

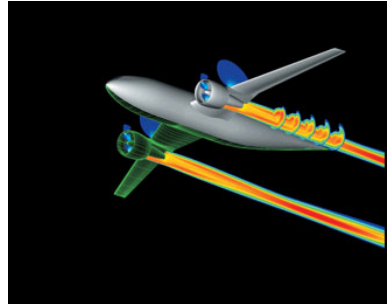
[NaO₂]=75.0, [Na₂SO₄]=89.0, [H₂SO₄]=3.6, [NaOH]=0.25 and [K₄Fe(CN)₆·3H₂O]=36.4. The total input flow rate is 86.4 ml h⁻¹, and the reactor temperature is 30 °C. The dimensionless parameter values for the numerical simulation are $A=0.02$, $B=0.079$ and $D_x=2 \times D_y=2.0 \times 10^{-5}$; each panel shows a 150 $\times$ 150 pixel region from a domain of 512 $\times$ 512 pixels. The images from the simulation are coded red ($U=1$, $V=0$) and blue ($U=0.3$, $V=0.25$) and are labelled with dimensionless time/100.

Ontwerp van auto's, vliegtuigen, etc $\rightsquigarrow$

Numerical solution of the Navier-Stokes equations

De Euler vergelijkingen

$$\frac{\partial}{\partial t} \begin{pmatrix} \rho \\ \rho u \\ \rho v \\ E \end{pmatrix} + \frac{\partial}{\partial x} \begin{pmatrix} \rho u \\ \rho u^2 + p \\ \rho uv \\ u(E + p) \end{pmatrix} + \frac{\partial}{\partial y} \begin{pmatrix} \rho v \\ \rho uv \\ \rho v^2 + p \\ v(E + p) \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 0 \\ 0 \\ 0 \end{pmatrix}$$

ρ : dichtheid

$(\rho u, \rho v)^T$: momentum vector

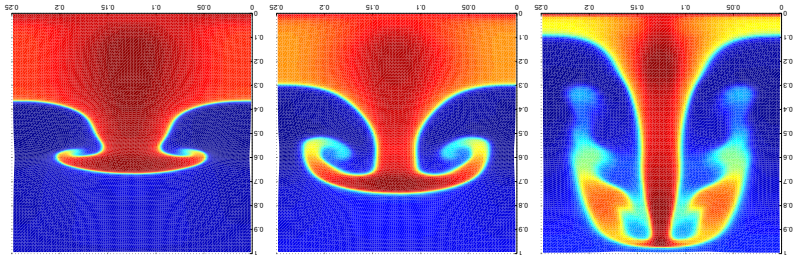
E : totale energie

p : druk = $(\gamma - 1)(E - \rho \frac{u^2 + v^2}{2})$

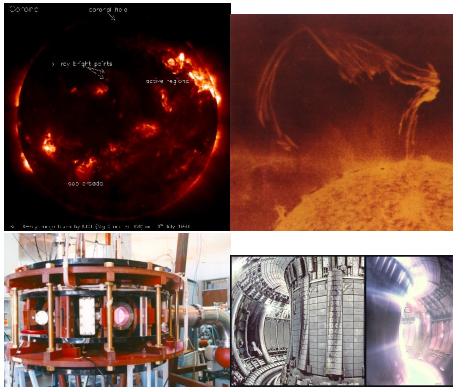
Schrijf dit als:

$$\frac{\partial Q}{\partial t} + \frac{\partial \mathcal{F}_1(Q)}{\partial x} + \frac{\partial \mathcal{F}_2(Q)}{\partial y} = \frac{\partial Q}{\partial t} + \operatorname{div} \begin{pmatrix} \mathcal{F}_1 \\ \mathcal{F}_2 \end{pmatrix} = 0$$

Rayleigh-Taylor instabiliteit

Magneto-hydrodynamica (1): zonnevlammen en tokamak-reactor ~→

Magneto-hydrodynamica (2): behoudswetten

$$\frac{\partial \rho}{\partial t} + \nabla \cdot (\rho \mathbf{v}) = 0$$

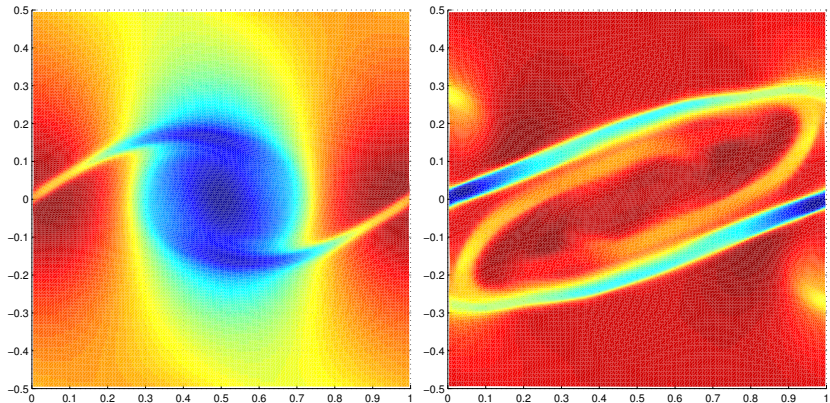
$$\frac{\partial(\rho \mathbf{v})}{\partial t} + \nabla \cdot (\rho \mathbf{v} \mathbf{v} - \mathbf{B} \mathbf{B}) + \nabla p_{tot} = 0$$

$$\frac{\partial e}{\partial t} + \nabla \cdot (\mathbf{v} e + \mathbf{v} p_{tot} - \mathbf{B} \mathbf{B} \cdot \mathbf{v}) = \eta_m (\nabla \times \mathbf{B})^2$$

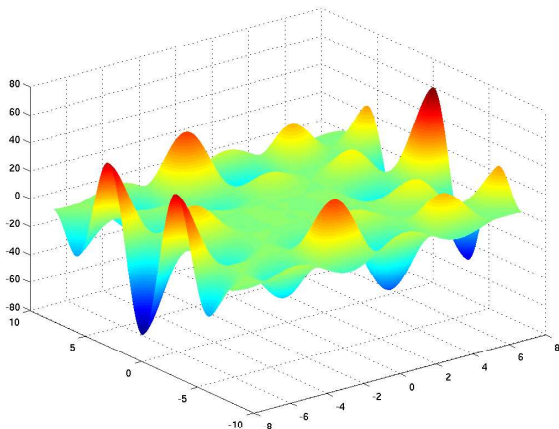
$$\frac{\partial \mathbf{B}}{\partial t} + \nabla \cdot (\mathbf{v} \mathbf{B} - \mathbf{B} \mathbf{v}) = \eta_m \Delta \mathbf{B} \quad \text{extra eis : } \text{div}(\mathbf{B}) = 0$$

$$p_{tot} = p + \frac{\mathbf{B}^2}{2}, \quad p = (\gamma - 1) \left(e - \rho \frac{\mathbf{v}^2}{2} - \frac{\mathbf{B}^2}{2} \right)$$

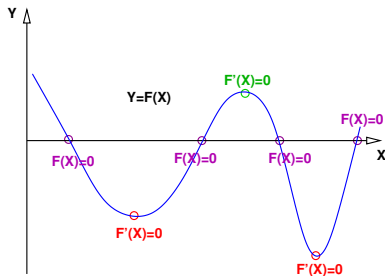
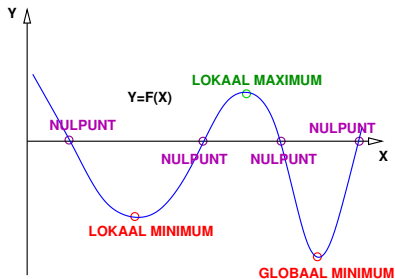
Kelvin-Helmholtz instabiliteit

Minimaliseren van energieoppervlakken

Minimum van een functie

Methode van Newton voor $f(x) = 0$

$ax^2 + bx + c = 0 \Rightarrow x$ volgt uit *abc*-formule

Algemene $f(x) = 0 \Rightarrow x = ???$

Via benaderingen $x \approx x_i$ uit:

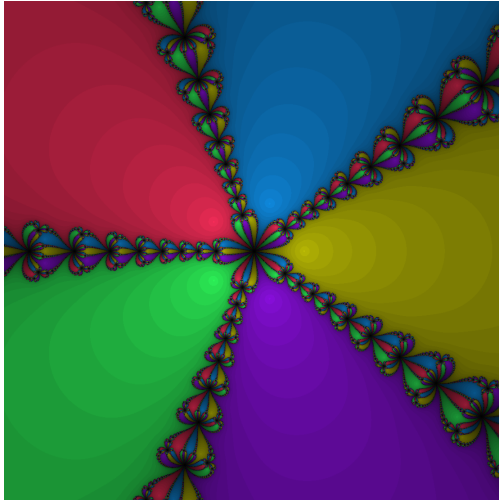
x_0 te kiezen...

$$x_{i+1} = x_i - \frac{f(x_i)}{f'(x_i)}$$

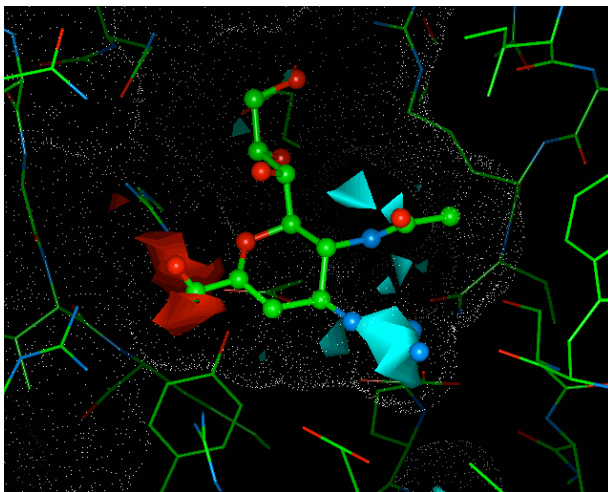
Waar komt deze formule vandaan? Zijn dit goede benaderingen?
Hoe goed? Bij welke i moeten we het proces stoppen? Kan dit
ook voor een minimum? In meerdere dimensies? etc

Methode van Newton voor complexe functies

Moleculaire dynamica (1)

Moleculaire dynamica (2)

Pendulum (zonder wrijving) met massa=1, lengte=1:

$$\frac{d^2x}{dt^2} + \sin(x) = 0$$

Noem:

$$q = x, \quad p = \frac{dx}{dt} \implies$$

$$\begin{aligned} \frac{dq}{dt} &= p \\ \frac{dp}{dt} &= -\sin(q) \end{aligned}$$

$$\text{energie} = \frac{1}{2}p^2 - \cos(q)$$

Moleculaire dynamica (3)

- ★ Gezocht: de oplossingen $q(t)$ en $p(t)$
- Helaas: er zijn geen exacte formules voor te geven...
- ★ Daarom gaan we ook hier benaderen:
  - verdeel de tijd in eindig veel stukjes ter lengte Δt
  - noem $t^0 = 0$, $t^1 = t^0 + \Delta t$, $t^2 = t^1 + \Delta t$, ... t/m de eindtijd T
  - noem de benaderingen in t^n :

$$q^n \approx q(t^n), \quad p^n \approx p(t^n)$$

Moleculaire dynamica (4) via Taylorontwikkelingen!

Numerieke methoden:

Euler-Forward:

$$\begin{aligned}q^{n+1} &= q^n + \Delta t p^n \\p^{n+1} &= p^n - \Delta t \sin(q^n)\end{aligned}$$

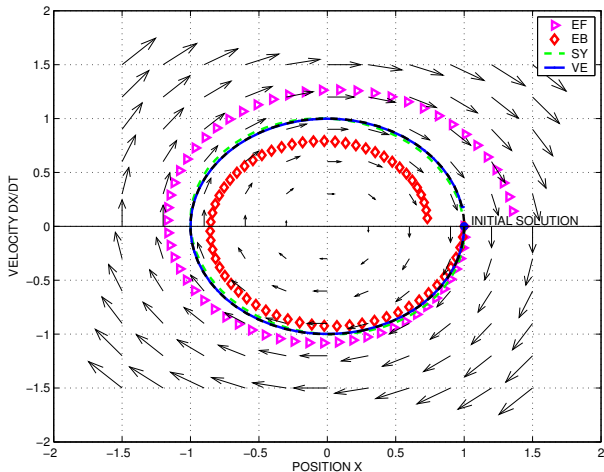
Euler-Backward:

$$\begin{aligned}q^{n+1} &= q^n + \Delta t p^{n+1} \\p^{n+1} &= p^n - \Delta t \sin(q^{n+1})\end{aligned}$$

Symplectic-Euler:

$$\begin{aligned}q^{n+1} &= q^n + \Delta t p^n \\p^{n+1} &= p^n - \Delta t \sin(q^{n+1})\end{aligned}$$

Moleculaire dynamica (5)

Moleculaire dynamica (6)

